

Het Actiecomité Emancipatiebeleid Antwerpen & 34 ondertekenende organisaties stellen voor: nota "VOOR EEN HERLANCERING VAN HET EMANCIPATIEBELEID IN ANTWERPEN"

PERSONFERENTIE

dinsdag 12 oktober 2004 om 13.00u

Internationaal Perscentrum Vlaanderen,
Grote Markt 40, Antwerpen.

Initiatiefgroep "Actiecomité Emancipatiebeleid Antwerpen":

Diane De Laet (Vormingplus), **Kitty Roggeman** (Vrouwen Overleg Komitee en Gewestelijke Intersectoriële Vrouwencommissie ACOD Antwerpen), **Ida Dequeecker** (Vrouwen Overleg Komitee), **Véronique Grossi** (VZW de Acht), **Nina Vleugels** (Vrouwen Overleg Komitee), **Sonja Spee** (Steunpunt Gelijke Kansen UA), **Katrien Vanderheyden** (Steunpunt Gelijke Kansen UA), **Fauzaya Talhaoui** (UA, Vrouwenstem), **Helima Guerra** (Vrouwenstem), **Sara S'Jegers** (FC Poppesnor), **Diny Van Beylen** (FC Poppesnor), **Hedwig Van Roost**, **Goele Drijkoningen** (YWCA), **Emmy de Groof** (CAW Metropool), **Jan Grieten** (Gynaika), **Peter Algoet** (Studiedienst Humanistisch Verbond), **Gart Goorden** (YWCA), **Els Vanderwaeren** (OASES), **Beja Pingnet** (Vormingplus), **Corine Van Hellemont** (UA, Centrum Vrouwenstudies).

Ondertekenende organisaties van de nota "Voor een herlancering van het emancipatiebeleid in Antwerpen":

- » AMV (Actiecomité Moslimvrouwen)
- » CAW De Terp - deelwerking residentiële vrouwenopvang
- » Centrum voor Vrouwenstudies U.A.
- » CVO Tweedekansonderwijs Antwerpen
- » De Mutsaard - Adoptiedienst
- » De Mutsaard - Dienst voor Pleegzorg
- » Dienst Slachtofferhulp Antwerpen
- » Distinguo
- » Een Huis in de Rijk vwz - Pandora
- » Expertisecentrum Kraamzorg A'pen
- » FC Poppesnor, feministisch café A'pen
- » Getrouwde, gescheiden Lesbienne
- » Gynaika
- » Humanistisch Verbond
- » Humanistisch Verbond, afdeling Antwerpen
- » Medical Woman Association Belgium
- » Moeders voor Moeders
- » Naboram
- » Persephone
- » Platform Allochtone Vrouwen PAV (Al Manar vzw, Ayat vzw, Balsam Alwi'aam, Cinta vzw, Eshtaar vzw, Nieuwe generatie vzw, Sensla vzw)
- » Project bvba Genderconsulting
- » Provinciale coördinatoren geweld
- » S.C.L. vrouwen
- » Steunpunt Gelijke Kansenbeleid U.A.
- » The Wave
- » Vieux Rose
- » VIVA-Socialistische Vrouwenvereniging provincie Antwerpen vzw
- » Vlaamse Liberale Vrouwen
- » Vlaamse Organisatie voor Vroedvrouwen
- » Vormingswerk voor Weduwen/groep club 2000
- » WIZO
- » YWCA
- » Zij-kant
- » Zonta Club Antwerpen
- » Zorra Media Meldpunt U.A.

PERSTEKST

Hoe moet het verder met het emancipatiebeleid in de Stad Antwerpen?

Naar aanleiding van de 15e verjaardag van het Stedelijke Emancipatiebeleid in april 2004 staken enkele ex-leden van de vroegere Emancipatieraad de koppen bij elkaar. Het gevolg was een initiatiefgroep van dertig belangstellenden uit 15 Antwerpse organisaties die drie keer samenkwam om een oproep aan het Stadsbestuur voor te bereiden. Dat resulteerde in de nota "*Voor een herlancering van het emancipatiebeleid in Antwerpen.*"

De nota werd ondertussen ondertekend door zo'n 34 organisaties die actief zijn in Antwerpen. De tijd is nu rijp om, gesteund door het middenveld, het emancipatiebeleid in de Stad Antwerpen een nieuwe impuls te geven.

Op de persconferentie van 12 oktober om 13u in het Internationaal Perscentrum wensen we deze oproep publiek te overhandigen aan het Stadsbestuur en onze eisen bekend te maken aan het grote publiek.

We nodigen de Burgemeester en alle schepenen van het stadsbestuur, de ondertekenende organisaties én de pers uit. De inhoud van het eisenpakket zal worden toegelicht, en enkele deelnemende organisaties verduidelijken waarom zij achter dit initiatief staan. Knelpunten zijn er immers nog genoeg! Daarna is er ruimte voor gesprek.

Contactpersonen:

Kitty Roggeman (Vrouwen Overleg Komitee),

» tel. 03/218.81.57 of 0472/80.04.15, kitty.roggeman@tiscali.be

Diane De Laet (Vormingplus, Volkshogeschool Regio Antwerpen),

» tel.03/230.03.33 of 0494/47.59.23, diane.delaet@vormingplus.be

VERLOOP EN SPREEKSTERS PERSONFERENTIE

13.00u	Diane De Laet (Vormingplus) vertelt kort hoe dit initiatief tot stand kwam.	
13.03u	Kitty Roggeman (VOK) presenteert de nota " <i>Voor een herlancering van het emancipatiebeleid in Antwerpen.</i> "	p.02
13.15u	Katrien Van der Heyden (Steunpunt Gelijke Kansenbeleid & genderconsulting) belicht 10 beleidsdomeinen waarbinnen gelijke kansen voor vrouwen nog niet gerealiseerd zijn.	p.05
13.30u	GETUIGENISSEN (van telkens 5 min.)
Gart Goorden & Merita Hoxha (YWCA)
Sara S'Jegers & Diny Van Beylen (FC Poppesnor)
Saida Elfkri (Platform Allochtone Vrouwen)	p.10
p.12
zie bijlage
13.50u	tijd voor vragen of tussenkomsten	
14.00u	afsluiten	

Van bij aanvang zijn er broodjes en thee/koffie voorzien...

“VOOR EEN HERLANCERING VAN HET EMANCIPATIEBELEID IN ANTWERPEN”

Inleiding

In april 2004 bestond de dienst “Emancipatie” van de stad Antwerpen 15 jaar. Hij werd destijds opgericht onder impuls van de toenmalige Staatssecretaris voor Maatschappelijke Emancipatie Miet Smet (CVP), die alle gemeenten en steden de verplichting oplegde een emancipatiebeleid te voeren en daartoe o.m. een ambtenaar aan te stellen.

In al die jaren heeft de dienst “Emancipatie” veel kunnen realiseren. Een greep uit de belangrijkste verwezenlijkingen:

- » Verschillende edities van het adresboekje “Vrouwen in Antwerpen” en van de holebi-gids “Antwerpen Anders”
- » Oprichting werkgroepen Vrouwen tegen Geweld en Onderwijs en Emancipatie, die ieder een eigen werking ontwikkelden die leidde tot een aantal beleidsaanbevelingen.
- » Organisatie van een aantal studiedagen, o.m. over Vrouwen-taal Mannentaal, over Aids, Vrouwen in de media, over Ongewenst Seksueel Gedrag op het Werk.
- » Organisatie van diverse Vrouwenwandelingen in Antwerpen om de aanwezigheid van vrouwen nu en in het verleden meer zichtbaarheid te geven
- » Oprichting van het Roze Huis voor holebi's
- » Opvolging van cases van Ongewenst Sexueel Gedrag op het Werk
- » Verhogen van het veiligheidsgevoel in parkeergarages
- » Acties voor meer gelijkheid van vrouwen en mannen in het personeelsbeleid van de stedelijke administratie
- » enz. (de volledige activiteitenverslagen kunnen opgevraagd worden op de dienst.)

Daarnaast nam met stadsbestuur een aantal vrouwvriendelijke initiatieven op allerlei beleidsdomeinen, o.m. in de kinderopvang (occasionele kinderopvang), een fietsschool, damesuurtjes in zwembaden, borstvoedingsfaciliteiten op het werk, evenwichtige samenstelling van adviesraden sport en jeugd, enz.

In de 15 jaar werking van de dienst emancipatie hebben verschillende emancipatie-ambtenaren elkaar opgevolgd. Soms met enige hapering, ook had de nieuwe ambtenaar telkens een inwerkperiode nodig in deze moeilijke materie. Vaak moesten zij opboksen tegen vooroordelen en allerlei materiële beperkingen. Ten onrechte heerst er de laatste tijd vaak een mentaliteit van onverschilligheid, of is men de mening toegedaan dat “alles verwezenlijkt is” en dat emancipatiebeleid niet meer nodig is. Niets is minder waar.

Bij het vijftienjarig bestaan van de dienst emancipatie willen wij een oproep doen om het emancipatiebeleid in Antwerpen een nieuwe impuls te geven. Helaas hebben we nog heel wat eisen op ons lijstje staan die nog niet gerealiseerd werden.

Knelpunten zijn er inderdaad nog genoeg! Op federaal en op Vlaams niveau werkt het Gelijke Kansenbeleid gestaag aan maatregelen die tot doel hebben nog bestaande - vaak indirecte - ongelijkheden tussen vrouwen en mannen weg te werken. Ook

het lokaal niveau heeft hier een verantwoordelijkheid te nemen. Heel wat toestanden van discriminatie vragen een oplossing op het lokale vlak.

Het leven in de stad stelt specifieke problemen aan specifieke bevolkingsgroepen die vragen om een specifieke aanpak. Vrouwen vormen een specifieke doelgroep, zoals zal blijken uit de lijst van knelpunten hieronder. Bij ieder van de deelterreinen waarop maatregelen dienen genomen te worden, moet ook speciale aandacht gaan naar de specifieke problemen van allochtone vrouwen.

Alhoewel vrouwen meer dan de helft van de stadsbevolking uitmaken, zijn ze vaak onzichtbaar in statistieken, studies en onderzoeken. Op het politieke vlak zijn zij ondervetegenwoordigd: maar één vrouwelijke schepen in het college.

Heel wat actieterreinen, omschreven in de brochure “Tienpuntenprogramma voor Gemeentelijk Emancipatiebeleid” (uitgegeven in 1989 door het Staatssecretariaat voor Maatschappelijke Emancipatie) werden nog niet beleidsmatig aangepakt of worden niet meer opgevolgd. Wij verwijzen hier ook naar het bestuursakkoord van 20 december 2000, punt “Emancipatie: Gelijke kansen voor iedereen”, waarvan nog lang niet alle voornemens gerealiseerd zijn, zowel in het intern als het extern gelijke kansenbeleid.

Wij betreuren dit, en vragen dat de schepen van Emancipatie werk maakt van het heractiveren van de dienst Emancipatie (o.m. herbevolken), en samen met die dienst een beleidsplan uitstippelt voor de komende 2 jaar, rekening houdend met het Tienpuntenprogramma en het Bestuursakkoord.

Aandachtspunten voor een Emancipatiebeleid

Volgende knelpunten die te maken hebben met de specificiteit van de stedelijke omgeving zouden hierbij aan bod moeten komen. Wij rubriceren ze volgens het beleidsdomein van de leden (schepenen) van het stadsbestuur.

WONEN

- » Onderzoek naar het aantal éénoudergezinnen (meestal vrouwen met kinderen).
- » Vergelijking met armoedecijfers en specifiek woonbeleid (sociaal woningbeleid, aanpassing criteria voor toewijzing van goedkope woningen).
- » Vrouwen betrekken bij alle niveaus van besluitvorming over stadsplanning, ruimtelijke ordening, huisvesting, vervoer en milieu. De stedelijke overheid kan vrouwen met een architectuur- of ingenieursopleiding aanmoedigen om beroepshalve hierbij betrokken te worden.

GEWELD

- » Maatregelen en middelen voor lokale opvang van mishandelde vrouwen (sensibiliseringscampagne, volgehouden opleiding van politie).

ADVIESRADEN

» Evenwichtige samenstelling realiseren, in uitvoering van het Vlaams decreet van 15 juli 1997.

MOBILITEIT

» Beter openbaar vervoer, waarvan vrouwen de grootste gebruikers zijn (goedkoper, frequenter, beter toegankelijk met kinderwagens en goed verlichte halteplaatsen).
» Maatregelen voor meer verkeersveiligheid.

WERK

» Toegang tot de arbeidsmarkt voor vrouwen verbeteren door o.m. vorming (ITC waar vrouwen een achterstand hebben).
» Het betekenisvol vergroten van het aantal stedelijke kinderdagverblijven (met een kwantitatief en kwalitatief goede omkadering)
» Avondkinderopvang voor alleenstaande ouders die zich willen bijscholen.

PUBLIEKE RUIMTE

» Het subjectieve veiligheidsgevoel bevorderen, voldoende en adequate verlichting.
» Meer ruimte ter beschikking stellen van de bewoners van de stad zodat ze desgewenst individueel en onafhankelijk initiatieven kunnen uitwerken. Deze schakel met de overheid zal wellicht leiden tot een bewustere deelname aan de gemeentepolitiek, aan het debat dat voor de hele gemeenschap - dus ook voor vrouwen - van nut zal zijn.

ONDERWIJS

» Sensibiliseren van leerkrachten naar roldoorbrekend gedrag en onderwijs. Onderwijsprogramma's moeten diverse discriminatieverschijnselen in onze samenleving aan de kaak stellen (onderbouwd door degelijk wetenschappelijk onderzoek).
» Maatregelen voor meer vrouwen in leidinggevende functies.

GEZONDHEID

» Uitbreiding van preventie- en informatiecampagnes specifiek voor vrouwen.

ALLOCHTONE VROUWEN

» Specifiek vormingsaanbod (taal, professionele opleiding)

POLITIEKE PARTICIPATIE

» Bereiken van evenredige politieke vertegenwoordiging van mannen en vrouwen in de gemeentepolitiek, op alle niveaus.

SPORT

» Sport- en speelruimten uitbreiden, ook voor meisjes (niet alleen voetbal).
» Democratische toegangsprijzen voor sportinfrastructuur.

CULTUUR

» Bij de programmering van culturele activiteiten en festivals, moet er aandacht zijn voor een gelijke kansenbeleid bij de selectie van kunstenaars en juryleden,... Dat wil zeggen dat er diversiteit moet zijn tussen mannen en vrouwen, tussen minder bekende en gevestigde waarden, tussen mensen met diverse cul-

turele achtergronden.

PERSONEELSBELEID

» Gendersensibilisering en positieve actie plannen en evalueren om een genderneutraal personeelsbeleid te voeren.
» Erover waken dat in jury's telkens minstens ook iemand van het andere geslacht zetelt.

De dienst emancipatie als belangrijk onderdeel van een breder diversiteitsbeleid

.....
Het emancipatiebeleid is natuurlijk geen losstaand gegeven in het beleid van een stad. Het maakt deel uit van een breder diversiteitsbeleid met als eerste invalshoek man/vrouw. Dit betekent echter niet dat er abstractie wordt gemaakt van andere diversiteitvariabelen. Dé man en dé vrouw bestaan niet. Binnen deze twee groepen zijn er andere kenmerken zoals origine, leeftijd, handicap, seksuele voorkeur, die ook relevant zijn. Vooral in een grote stad als Antwerpen met een behoorlijk grote allochtonenpopulatie, holebipopulatie, enz.

Gender is wel de meest prominente variabele. Geslacht verdeelt de samenleving immers in twee even grote groepen, het gaat dus niet over een "minderheidscategorie". *Idealiter moet het beleid rekening houden met zoveel mogelijk combinaties van variabelen, de dienst emancipatiezaken kan daarin een coördinerende functie vervullen voor dit brede diversiteitsbeleid.* Zo zou de dienst een stuurgroep kunnen voorzitten waarvan de andere doelgroepen (allochtonen, gehandicapten, holebi's, senioren) deel uitmaken. In zo'n stuurgroep zouden vertegenwoordigers van het middenveld moeten zitten, evenals de diversiteitsambtenaren van de bedrijfseenheden. Dit zou binnen de stad een geïntegreerd beleid stimuleren.

Tot slot: 4 concrete eisen

.....
Zowel de Dienst Emancipatie als de schepen van Emancipatie kunnen impulsen geven aan alle betrokken departementen om, ieder op het eigen beleidsdomein een aantal van de hoger opgesomde punten te realiseren. Dit houdt echter in dat zowel *de vrouwkracht als het mandaat van de emancipatiedienst moet worden vergroot.* Dit zouden wij als **eerste eis** naar voor willen schuiven in deze nota.

Een **tweede eis** betreft het verrichten van een *onderzoek naar de huidige stand van zaken van het emancipatiebeleid*, een overzicht van de beleids- en andere activiteiten gedurende de afgelopen 15 jaar in de stad Antwerpen, een duidelijk plan met noden en behoeften voor de toekomst. Dit onderzoeksrapport kan dan als platform fungeren om in samenspraak met het middenveld het emancipatiebeleid nieuwe impulsen te geven.

Ten derde vragen wij ook dat het Emancipatiebeleid Antwerpen *ondersteuning biedt aan de bestaande organisaties* die al jaren goed werk leveren op diverse terreinen, en vaak te kampen hebben met een gebrek aan vrouwkracht en middelen om een waardevolle werking voort te zetten. *Ook nieuwe initiatieven* moeten

op overheidssteun kunnen rekenen. Dat kan gaan van materiële steun (logistiek, infrastructuur), naar financiële ondersteuning of subsidiëring.

Meer concreet is er de groeiende vraag naar een **Vrouwenhuis**. Vooral de allochtone vrouwenorganisaties zijn vragende partij, maar ook autochtone vrouwenorganisaties zijn hier grote voorstanders van. Wij wijzen op de dynamiek van zo'n ruimte, waar plaats is voor eigen initiatieven van diverse groepen, maar ook voor ontmoeting, uitwisseling, integratie, solidariteit. Het bestaan van zo'n gemeenschappelijke locatie kan ook heel wat mogelijkheden bieden tot het intensifiëren van de contacten tussen het middenveld en het beleid en een ondersteunende functie voor het beleid betekenen.

Organisaties (+contactpersonen) die de nota ondertekenden:

- » **AMV (Actiecomité Moslimvrouwen)**, Saliha Berhili
- » **CAW De Terp - deelwerking residentiële vrouwenopvang**, Marianne Weerens
- » **Centrum voor Vrouwenstudies U.A.**, Corine Van Hellemont
- » **CVO Tweedekansonderwijs Antwerpen vzw**, Inge De Win
- » **De Mutsaard - Adoptiedienst**, Daniëlle Decorte
- » **De Mutsaard - Dienst voor Pleegzorg**
- » **Dienst Slachtofferhulp Antwerpen**, Ann Castrel
- » **Distinguo**, Anita Van Gansen
- » **Een huis in de Rij/Pandora Ekeren**, Monique Lebbe
- » **Expertisecentrum Kraamzorg Antwerpen**, Veerle Decorte
- » **FC Poppesnor, feministisch café Antwerpen**, Sara S'Jegers, Diny Van Beylen
- » **Getrouwde, gescheiden Lesbiennes**, Myriam Bolle
- » **Gynaika**, Marijke Seresia
- » **Humanistisch verbond**, Rik Pinxten
- » **Humanistisch Verbond, afdeling Antwerpen**, Frank Stappaerts
- » **Moeders voor Moeders**, Katrin Beyer
- » **Neboram**, Anita Van Herck
- » **Persephone**, Ann Van den Buys
- » **Platform Allochtone Vrouwen (Al Manar vzw, Ayat vzw, Balsam Alwi'aam, Cinta vzw, Eshtaar Art vzw, Nieuwe generatie vzw, Sensla vzw)**, Saida Elfekri
- » **Project bvba Genderconsulting**, Kristine De Boodt
- » **Provinciale coördinatoren geweld**, Pascale Franck, Lieve Van Roey, Ann Belien
- » **S.C.L. vrouwen**, Irène Soudan-Timmermans, Maria Janssens
- » **Steunpunt Gelijke Kansenbeleid**, Katrien Van der Heyden, Sonja Spee, Fauzaya Talhaoui
- » **The Wave**, Ingrid Deherve
- » **Vieux Rose**, Marie-Jeanne Wesemael
- » **VIVA-Socialistische Vrouwenvereniging provincie Antwerpen vzw**, Annick Haesen
- » **Vlaamse Liberale vrouwen**, Irène Soudan-Timmermans
- » **Vlaamse Organisatie voor Vroedvrouwen**, Marlene Reyns, Machteld Jansen
- » **Vormingswerk voor Weduwen/groep club 2000**, Fabie Van Dessel
- » **WIZO**, Nadine Larchy
- » **YMCA**, Gert Goorden
- » **Zij-kant**, Vera Claes

- » **Zonta Club Antwerpen**, Francine Dieltiens
- » **ZORRA Media Meldpunt**, Corine Van Hellemont

Antwerpen, 12 oktober 2004

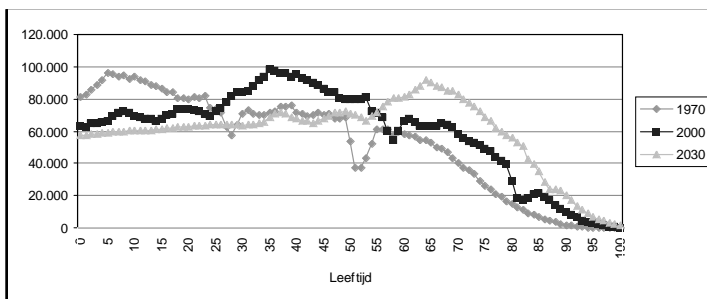
Ondersteunende organisaties en/of organisaties die geïnteresseerd zijn in het initiatief en intern in overleg zijn over de nota: VOK, Vormingplus, Voem, ACV-vrouwen, DIBS, Kripalu, Medical Woman Association Belgium, Amnesty International, "Stop Geweld Tegen Vrouwen" campagne .

“EMANCIPATIE, ENKELE VLAAMSE CIJFERS” door Katrien Van der Heyden

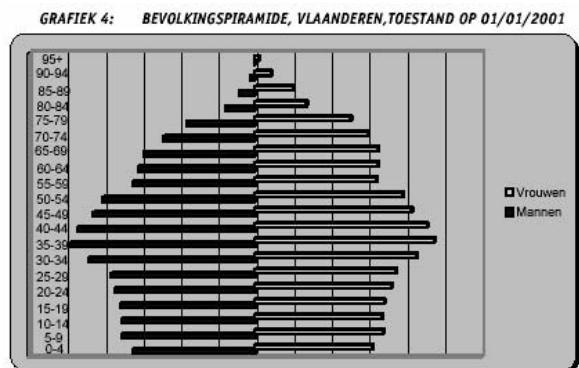
01 | demografie

In eerste instantie werpen we een blik op de samenstelling van de totale bevolking volgens geslacht en leeftijd. De grijze lijn geeft de toestand in 1970 weer, waarop nog duidelijk de impact van de beide wereldoorlogen kan worden gevonden. De rode lijn geeft de toestand in 2000 weer, en de gele lijn zijn de verwachtingen voor 2030. Men ziet in de verschuiving van deze lijnen een duidelijke trend naar de veroudering van de bevolking.

Uit deze bevolkingspiramide blijkt dat de 'babyboomers' momenteel duidelijk in hun 'midlife' zitten, en dat betekent ook dat er de komende jaren een groeiende populatie senioren aanwezig zal zijn. Aangezien vrouwen nog steeds langer leven dan mannen, mag elk beleid dus rekenen op een groeiend aantal mannelijke, maar vooral vrouwelijke senioren.

Bron: Steunpunt Gelijke Kansenbeleid, www.steunpuntgelijkekansen.be

Bron: NIS, e-mail 28/02/2002. Bewerking SEIN.

02 | arbeid

Er is een groot verschil tussen mannen en vrouwen wat betreft het verrichten van verloonde arbeid. Gemakkelijkheidshalve wordt vaak gezegd dat “vrouwen minder werken”. Niets is echter minder waar. Vrouwen werken gemiddeld meer uren dan mannen (3 uur per week), maar slechts een kleiner aantal van deze uren zijn gesalarieerd. De rest spenderen ze bijvoorbeeld aan de zorg voor kinderen, wat zware, maar niet betaalde arbeid is.

In 2002 had 48,9% van alle Vlaamse mannen een gesalarieerde job, ten opzichte van slechts 35,5% vrouwen. Werkloosheid bij vrouwen is ook erg hoog, vooral bij alleenstaande moeders, die moeilijk een job kunnen vinden die compatibel is met hun gezinssituatie. Wanneer we naar de sectoren van tewerkstelling kijken, valt op dat mannen oververtegenwoordigd zijn in de industrie (27% van alle werkende mannen werken in die sector), en vrouwen in de gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening (21% van alle werkende vrouwen).

Bovendien vinden we bij laaggeschoolde vrouwen bijna 5% meer werklozen dan bij laaggeschoolde mannen. De arbeidsparticipatie van vrouwen, ziet er dus over de ganse lijn minder rooskleurig uit dan die van mannen. Dit vertaalt zich uiteraard ook in het lagere inkomen dat vrouwen krijgen.

03 | Inkomen en inkomensbesteding

Wat betreft het inkomen zien we grote verschillen tussen mannen en vrouwen. Vrouwen verdienen slecht 69% van een mannenloon. Een deel van dit verschil is te verklaren door het feit dat vrouwen meer deeltijds werken en minder overuren doen. Wanneer we de cijfers echter corrigeren op dit verschil (en ze dus herberekenen alsof mannen en vrouwen evenveel betaalde arbeid verrichten), blijken vrouwen nog steeds slechts 83% à 85% van een mannenloon te verdienen. Dit hardnekkige verschil kan mee worden verklaard door horizontale en verticale segregatie: vrouwen werken in minder betaalde sectoren of worden minder betaald voor gelijke niveaus. Gelijk loon voor gelijk werk, is dan wel een wettelijke feitelijkheid, het is zeker nog geen dagdagelijkse realiteit.

04 | opleiding

Als we kijken naar de studierichtingen, zien we bij mannen een voorkeur voor richtingen met industriële en technologische wetenschappen. Bij vrouwen scoren handelswetenschappen, onderwijs en gezondheidszorg het hoogst. Zoals we boven zagen, (zie deel 2. arbeid) vertaalt zich dit in arbeidsmarktposities in dezelfde sectoren. In het middelbaar onderwijs doen meisjes het gemiddeld beter dan jongens op school. In 2002 studeerde 47% meisjes af met een ASO diploma ten opzichte van 36% jongens. Meer jongens dan meisjes eindigen met een diploma BSO. Dit verschil is vergroot in de afgelopen 10 jaar. Hierdoor kunnen we ons de vraag stellen of jongens niet achterop geraken in het onderwijs.

04 | gezondheid

Ook op vlak van gezondheid zijn er specifieke trends die de diversiteit in onze bevolking weergeven. Een blik op de overlijdensoorzaak van de bevolking in Vlaanderen, toont reeds enkele man-vrouw verschillen.

	Mannen		Vrouwen	
	N	%	N	%
Hart- en vaatziekten	9674	33,7	11478	41,0
Nieuwvormingen	9079	31,6	6517	23,3
Longaandoeningen	3739	13,0	2818	10,1
Andere oorzaken	2331	8,1	3251	11,6
Alle uitwendige doodsoorzaken	2104	7,3	1167	4,2
Dementie	517	1,8	1077	3,9
Slecht gedefinieerde condities	632	2,2	907	3,2
Diabetes	342	1,2	585	2,1
Chronisch leverlijden / cirrose	322	1,1	182	0,7
Totaal	28741	100,0	27981	100,0

Bron: Steunpunt Gelijke Kansenbeleid, www.steunpuntgelijkekansen.be

In tegenstelling tot wat vaak wordt beweerd, zijn hart en vaatziekten vooral een vrouwelijk probleem, alhoewel het zowel bij mannen als bij vrouwen doodsoorzaak nummer 1 is. Mannen hebben percentageel meer kankers, longaandoeningen en accidenten dan vrouwen, die dan weer meer dementie vertonen. Dit laatste heeft wellicht te maken met het feit dat vrouwen langer leven dan mannen, aangezien dementie een echte ouderdomsziekte is.

Het groter aantal longaandoeningen kan gekoppeld zijn aan het rookgedrag, dat bij mannen nog steeds hoger ligt dan bij vrouwen, alhoewel vrouwen aan een sterke inhaalbeweging bezig zijn. Zo is het aantal dagelijkse rokers bij de mannen afgenomen tussen 1997 en 2001, terwijl het aantal bij vrouwen juist toe nam. Ook wat betreft alcoholgebruik zien we een duidelijk overwicht van mannen, maar een inhaalbeweging bij vrouwen. Voor beide groepen stijgt het alcoholgebruik in de periode 1997 - 2001, maar voor vrouwen stijgt het sterker.

Dit wil zeggen dat vrouwen zeker ook specifieke doelgroep kunnen vormen voor preventieve acties rond hart- en bloedvatenziekten, alcoholgebruik en rookgedrag. Mannen op hun beurt zijn zeker ook voorwerp voor preventieve acties rond kankers.

Sport wordt algemeen aanzien als een middel om gezond te blijven. Lichamelijke beweging is immers onontbeerlijk om gewichtstoename tegen te gaan en actief fit te blijven. We bewegen echter te weinig, en dat geldt vooral voor vrouwen. Onderstaande tabel geeft het aantal personen weer met gezondheidsrisico's omwille van een tekort aan lichaamsbeweging in de vrije tijd.

leeftijd	Mannen		Vrouwen	
	1997	2001	1997	2001
15 - 24	18,4	19,8	22,5	18,1
25 - 34	24,1	23,4	31,8	32,7
35 - 44	27,2	24,4	29,1	26,9
45 - 54	23,9	28,8	34,0	23,4
55 - 64	24,1	19,8	24,2	31,9
65 - 74	33,1	25,3	42,2	40,2
75+	45,4	53,6	73,6	67,6
Totaal	25,2	25,8	32,2	32,8

Bron: Steunpunt Gelijke Kansenbeleid, www.steunpuntgelijkekansen.be

We zien dat vooral de leeftijdscategorie vrouwen tussen 25 en 34 een tekort vertonen, deze periode hangt ook samen met het hebben van kleine kinderen waardoor er vaak een gebrek is aan vrije tijd.

mannen	Welbevinden		onwelbevinden
15-24	79,6	20,4	
25-34	85,8	14,2	
35-44	83,9	16,1	
45-54	78,1	21,9	
55-64	82,4	17,9	
65-74	80,6	19,4	
75+	78,1	21,9	
Totaal	81,6	18,4	
vrouwen	Welbevinden		onwelbevinden
15-24	73,2	26,8	
25-34	70,9	29,1	
35-44	76,1	23,9	
45-54	74,6	25,4	
55-64	77,1	22,9	
65-74	77,8	22,2	
75+	66,3	33,7	
Totaal	73,9	26,1	
algemeen totaal	77,7	22,3	

Bron: Steunpunt Gelijke Kansenbeleid, www.steunpuntgelijkekansen.be

Ook senioren vrouwen en mannen bewegen niet genoeg. Sportbeleid zou zich dus op deze groepen kunnen richten door bijvoorbeeld senioren zwemmen/turnen en zwangerschap zwemmen/turnen te organiseren. Door extra specifieke activiteiten te richten op doelgroepen waarvan men weet dat ze anders gemakkelijk uit de boot vallen, kunnen we de participatie van deze groepen verhogen.

Naast het lichamelijk welbevinden, is ook het psychologisch welbevinden van belang voor de gezondheid van personen. De tabel

links geeft gegevens weer die een gezondheidsenquête via interviews verzamelde.

Bij vrouwen ligt het psychische onwelbevinden hoger dan bij mannen. Vooral de 25 tot 34 jarigen en de 70+ scoren laag in welbevinden. Bij mannen is het dan weer eerder de 45 tot 54 jarigen en de 70+ wiens welbevinden lager ligt dan op andere leeftijdscategorieën.

Samenvattend kunnen we stellen dat de gezondheidsrisico's voor mannen anders liggen dan voor vrouwen en dat langere termijn trends aandachtspunten weergeven waar op een gender manier aan kan worden gewerkt.

Echter niet alleen de gender dimensie toont grote verschillen, ook tussen verschillende etnische bevolkingsgroepen komen verschillen voor. Zo zijn er meer perinatale gezondheidsproblemen bij allochtone vrouwen en hebben ze vaker last van overgewicht en diabetes. Lichaamlijke beweging is ook onvoldoende bij allochtone vrouwen en hun psychisch welbevinden wordt vaak extra belast door hun migratiesituatie. Dit alles maakt allochtone vrouwen ook tot een specifieke doelgroep in het gezondheidsbeleid.

06 | leefvormen

In 2003 telde Vlaanderen 2.457.779 huishoudens. We vinden hierin een enorme diversiteit aan gezinsvormen. Terwijl men in Vlaanderen vroeger overwegend kerngezinnen vond (vader, moeder en kinderen), maakt deze groep nu slechts een derde uit van het totaal aantal gezinsvormen en de evolutie tussen 1991 en 2003 toont een dalende tendens.

Evolutie van huishoudtypes tussen 1991 en 2003 in percentages, Vlaanderen.		
Aard der huishoudens	1991	2003
Niet familiale huishoudens		
- alleenwonende mannen	10,0	12,9
- alleenwonende vrouwen	14,0	15,5
- personen die geen familiekeren vormen (a)	2,9	5,4
Huishoudens met 1 familiekeren		
- echtparen zonder kinderen	25,1	24,5
- echtparen met ongehuwde kinderen	39,4	30,5
- vaders met ongehuwde kinderen	1,6	2,8
- moeders met ongehuwde kinderen	6,1	7,5
Huishoudens met meerdere familiekeren (b)	0,9	0,8
Type huishouden onbekend	0,0	0,0
Totaal	100,0	100,0

Nevenstaande tabel geeft de evolutie van huishoudtypes in Vlaanderen weer.

We zien in nevenstaande tabel dus een evolutie naar meer alleenstaanden ten opzichte van kerngezinnen. Wanneer we dit gegeven combineren met de demografische gegevens over een ouder wordende bevolking, dan zien we dat er een groeiende groep alleenstaande senioren vrouwen is.

Vrouwen worden gemiddeld een stuk ouder dan mannen. Het gevolg hiervan is dat er in verhouding meer oudere weduwen voorkomen dan weduwnaars. Zowel bij oudere mannen als bij oudere vrouwen zijn verder het aandeel dat nooit gehuwd is en het aandeel dat gescheiden is eerder beperkt, deze categorieën komen echter steeds meer voor in de jongere bevolking. Naarmate die ouder worden, kan dus worden verwacht dat de groep alleenstaande senioren nog meer zal stijgen.

Bron: gebaseerd op cijfers van het Steunpunt Gelijke Kansenbeleid, berekeningen NIS, 1991, volks- en woningtelling NIS (toestand op 1 maart).

Legende:

a) Bijvoorbeeld twee mensen van gelijk of verschillend geslacht die officieel samenwonen, of twee broers of zussen die onder hetzelfde dak wonen.

b) Bijvoorbeeld gezinnen bestaande uit twee of drie generaties of tweeenoudergezinnen waarbij ouders samenwonen maar niet gehuwd zijn.

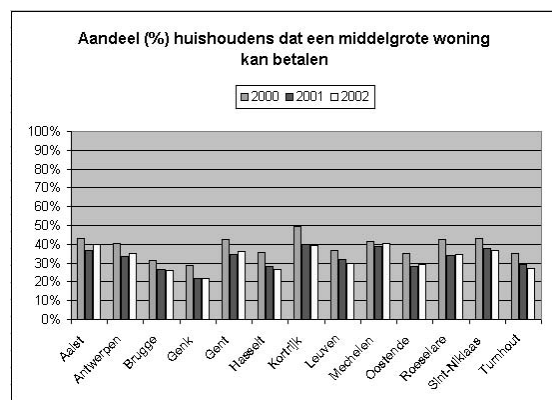
Een familiekeren bestaat uit een wettelijk gehuwd paar met of zonder ongehuwde kinderen, of uit een vader of moeder met 1 of verscheidene ongehuwde kinderen.

Een belangrijke trend in de diversiteit van de huishoudens is zeker het alleenstaand ouderschap (3/4 moeders), meer dan 10% van alle gezinsvormen. Wanneer we weten dat er in de categorie van alleenstaande ouders steeds meer armoede voorkomt, vormt deze groep dus een bijzonder aandachtspunt voor het beleid.

Deze diversiteit aan gezinsvormen betekent ook een diversiteit in het inkomen, de hoeveelheid vrije tijd, de mobiliteit, enz van de gezinseenheden. Een tweeverdieners gezin zal bijvoorbeeld evident een hoger inkomen hebben dan een alleenstaande ouder.

07 | woonvormen

Momenteel zijn er weinig gegevens over wonen en gender beschikbaar in Vlaanderen. In de toekomst zal deze situatie wellicht verbeter-

Bron: www.thisindestad.be

en door de 'stadsmonitor' die onlangs werd gelanceerd door het stedenbeleid (www.thuisindestad.be). Deze monitor bestaat uit 118 indicatoren in verband met huisvesting en wonen in de stad. In de toekomst zullen zij een beeld kunnen schetsen met enkele gendergevoelige data.

Wanneer we echter hebben gezien in het deel inkomen dat vrouwen gemiddeld over een kleiner inkomen beschikken dan mannen, dan blijkt hieronder duidelijk dat ook zij meer moeilijkheden zullen ondervinden om een geschikte woning te kopen, indien ze alleenstaand zijn.

In de afgelopen jaren is het aantal huishoudens dat een middelgrote woning kan betalen in sommige steden met bijna 10% teruggelopen. Door de steeds stijgende prijzen van woningen, wordt het dus steeds moeilijker om eigenaar te worden voor diegene met lagere inkomens.

o8 | mobiliteit

Mobiliteit is erg belangrijk in onze samenleving. In eerste instantie kijken we naar personen met fysieke beperkingen in onze samenleving. Zij hebben op de eerste plaats moeilijkheden om zich voort te bewegen.

Terwijl jongens tussen 15 en 34 beduidend meer last hebben van beperkingen (omwille van het groter aantal verkeersslachtoffers onder hen), neemt het aantal vrouwen met beperkingen op latere leeftijd toe en hebben we dus in totaal een hoger aantal vrouwen dan mannen met beperkingen. Preventie van accidenten richt zich dus beter voornamelijk op mannen ('Bob' is gelukkig een man), terwijl beperkte mobiliteit onder vrouwelijke senioren ook een aandachtspunt vormt.

Ook is er een groot verschil tussen het gebruik van openbaar vervoer en de auto. Bij 65+ zien we dat slechts 37% van de vrouwen een rijbewijs hebben, ten opzichte van 89% mannen. Bij de jongere leeftijdscategorieën zien we een toename van het aantal vrouwelijke rijbewijzen. De inhaaltrend is er dus, maar toch moeten we rekening houden met een grote groep voornamelijk vrouwelijke senioren zonder auto. Openbaar vervoer is dus voor hen van primair belang. Zeker in landelijke gemeenten vraagt dit om creatieve oplossingen zoals een 'belbus'.

Aantal personen met beperkingen naar leeftijd en geslacht, percentages, Vlaanderen 2001.			
Mannen	Geen beperking	Matige beperking	Ernstige beperking
15-24	97,5	2,1	0,4
25-34	90,9	5,6	3,2
35-44	94,6	4,5	0,9
45-54	84,6	11,6	3,8
55-64	76,3	19,7	4,0
65-74	59,0	28,1	12,9
75+	40,7	33,3	26,0
Totaal	83,1	11,8	5,1
Vrouwen	Geen beperking	Matige beperking	Ernstige beperking
15-24	96,5	2,3	1,2
25-34	94,5	3,9	1,7
35-44	89,2	8,1	2,7
45-54	85,6	12,0	2,4
55-64	71,5	18,8	9,7
65-74	62,4	25,5	12,1
75+	30,0	34,7	35,3
Totaal	78,5	13,5	8,0
Totaal	80,7	12,7	6,6

Bron: Steunpunt Gelijke Kansenbeleid, www.steunpuntgelijkekansen.be

Globaal gesproken is het rijbewijsbezit bij mannen in de verschillende leeftijdscategorieën erg hoog. Ongeveer 95% van de mannen ouder dan 25 jaar bezit een rijbewijs. Dat percentage daalt slechts licht vanaf 55 jaar. De situatie is evenwel helemaal anders bij de vrouwen. In de leeftijdsgroepen 25-34 jaar en 35-44 jaar heeft ook bij vrouwen 91% een rijbewijs, maar dat percentage daalt sterk vanaf 45 jaar. Van de vrouwen ouder dan 65 jaar heeft slechts één op drie een rijbewijs. Gemiddeld leven vrouwen langer dan mannen, wat betekent dat een groot deel van de vrouwen van boven 65 jaar alleenstaand is en geen rijbewijs bezit. Deze vrouwen zijn dan voor verre verplaatsingen aangewezen op anderen of op het openbaar vervoer.

o9 | vrije tijd en vrije tijdsbesteding

Het feit dat vrouwen minder gesalarieerde arbeid verrichten, betekent nog niet dat ze meer vrije tijd hebben, integendeel. Vrouwen nemen gemiddeld veel meer zorgtaken op zich. De tabel hieronder geeft de onbetaalde kinderopvang en mantelzorg weer naar leeftijd en geslacht in België, 2001.

Onbetaalde kinderopvang en mantelzorg naar leeftijd en geslacht, België, 2001								
		20j of jonger	21-30j	31-40j	41-50j	51-60j	61-70j	>70j
Zorgen voor kinderen	mannen	7,5	15,0	29,0	28,0	8,0	2,0	0,0
	vrouwen	0,0	23,0	67,0	50,0	23,0	31,0	0,0
	totaal	4,0	19,0	47,0	37,0	14,0	12,0	0,0
Mantelzorg	mannen	0,0	1,5	1,5	4,0	6,0	8,0	0,0
	vrouwen	0,0	1,5	4,0	7,0	16,0	19,0	28,0
	totaal	0,0	1,5	3,0	5,0	9,5	12,0	13,0

Bron: Steunpunt Gelijke Kansenbeleid, www.steunpuntgelijkekansen.be

We zien uit deze cijfers dat zowel kinderopvang als mantelzorg, vrouwenzaken zijn. Niet alleen de zorg voor eigen kinderen, ook voor de kleinkinderen nemen ze voor hun rekening, getuige het hoog aantal senioren vrouwen dat zich voor kinderen inzet. Ook bij de senioren zijn het vooral de vrouwen die hun partner verzorgen en niet omgekeerd.

Aangezien mannen gemiddeld drie uur meer verloond werken per week en vrouwen tien uur meer onbetaalde arbeid verrichten, blijft er een netto verschil van gemiddeld drie uur meer vrije tijd voor mannen per week.

10 | Toegang tot en deelname aan besluitvormingsorganen

In tegenstelling tot sociale netwerken, gaat het bij besluitvormingsorganen eerder over formele netwerken, zoals het politieke, religieuze of bedrijfsnetwerken. Alhoewel er de laatste jaren via de quotaregeling vooruitgang is geboekt op het vlak van vrouwelijke politieke participatie, moeten we in België nog steeds wachten op een vrouwelijke eerste minister en zijn slechts 1 op drie ministers vrouwelijk. 36% van de parlementsleden (32% in de senaat) zijn vrouwelijk, met een mannelijke voorzitter. In de centrale administratie vinden we slechts 6% vrouwen op het niveau onmiddellijk onder de minister en 11% twee stappen onder de minister, wat een schromelijke ondervertegenwoordiging is. Ook in het bedrijfsleven zit slechts 1 op 3 vrouwen in een leidinggevende functie. In de hoogste bestuursorganen van de Nationale Bank vinden we 1 vrouw per 3 mannen.

Ook op religieus vlak weten we dat vrouwen, noch in de Katholieke kerk, noch binnen de Islamitische verenigingen een prominente rol spelen. Het ambt wordt hen zelfs in beide religies ontzegd.

Vrouwen hebben dus nog een hele weg af te leggen vooraleer ze zich een plaats zullen kunnen veroveren in de hogere machtsbastions die voorlopig nog mannelijk blijven.

KATRIEN VAN DER HEYDEN, Onderzoeker Steunpunt Gelijke Kansenbeleid Universiteit Antwerpen & Genderconsulting Project BVBA
contact: 0485-89.78.41

GETUIGENIS || GART GOORDEN & MERITA HOXHA (YWCA)

Empowerment van vrouwen

De centrale doelstelling van YWCA is empowerment van vrouwen. Doelgroep van YWCA-Mwasi zijn recente vrouwelijke migranten die in de Antwerpse regio wonen.

We onderstrepen onze interculturele aanpak waarbij mensen van **verschillende origine** samenwerken. De heterogene samenstelling bevordert een open houding en tolerantie. De vrouwen ervaren dat verschillen niet bedreigend maar eerder verrijkend zijn. Deze aanpak heeft in YWCA reeds jaren zijn succes bewezen.

Bij selecties gaat onze prioriteit uit naar asielzoeksters, vrouwelijke vluchtelingen en vrouwen zonder papieren die in een geïsoleerde situatie leven, geen netwerk hebben om op terug te vallen, (vooral) moeilijk aansluiting vinden bij gemengde groepen of geen aansluiting vinden bij het aanbod binnen het reguliere circuit.

De werking van YWCA omvat drie luiken:

- vormingen
- socio-culturele activiteiten met accent op interculturele ontmoeting en uitwisseling
- sensibiliserende activiteiten door vrouwelijke migranten om interculturele competenties van Vlamingen te vergroten

Waarom een programma specifiek voor vrouwen?

Een aantal problemen die vrouwelijke immigranten ondervinden hangen nauw samen met hun **socialisatie als vrouw**. Gendergebonden factoren bemoeilijken hun zelfredzaamheid in de Belgische samenleving en bovendien de aansluiting bij de reguliere voorzieningen.

- » Veel immigranten komen uit zogezegd 'traditionele' culturen met een seksegeoriënteerde rolverdeling waarbij veelal de man deel uitmaakt van het publieke leven terwijl de vrouw thuis zorgt voor het huishouden en de kinderen. Wanneer opleidingen open staan voor zowel mannen als vrouwen, zal vaak enkel de man hieraan deel nemen. Specifieke vrouwenwerkingen worden gemakkelijker aanvaard door de echtgenoot, de familie en de vrouwen zelf. Deze hebben een belangrijke functie als tussenschakel naar reguliere gemengde voorzieningen.
- » In verschillende landen is het gelijkwaardigheidsbeginsel quasi onbekend. Vrouwelijke en mannelijke immigranten hebben vaak niet de minste notie van gendergelijk-waardigheid. Dit is een fundamenteel beginsel in het emancipatieproces van de vrouwen en dat van hun kinderen. Een beleid dat gericht is op 'gender-mainstreaming' komt niet tegemoet aan de realiteit van deze vrouwen.
- » Persoonlijke aangelegenheden zoals opvoeding van kinderen, relatie met partner, emoties, seksualiteit, gynaecologie... worden openlijker besproken tussen vrouwen onderling.
- » Door hun socialisatie als vrouw, hebben vrouwen een groter risico terecht te komen in een situatie van sociaal isolement. Deze situatie moet in het belang van de vrouw en haar gezin voorkomen of doorbroken worden. Ontmoeting en uitwisseling hebben voor nieuwkomers zowel een preventieve als een curatieve functie in het socio-emotionele welzijn.
- » Vrouwen die de opvoeding en de zorg voor het gezin op zich nemen, vervullen een belangrijke maatschappelijke rol bij de redzaamheid, de emancipatie en de verdere ontwikkeling van hun gezin. Deze taak, de interculturele opvoeding, de zorg voor de gezondheid en het emotionele welzijn van de gezinsleden, het beheren van het gezinsbudget... is niet evident in een nieuwe en complexe samenleving als de onze. Vrouwelijke immigranten krijgen onvoldoende begeleiding en informatie waardoor hun maatschappelijke rol onvoldoende gevaloriseerd wordt.
- » Voor vele jonge moeders vormt de opvang van de kinderen een obstakel om deel te nemen aan vormingen en andere activiteiten. Vele allochtone moeders maken om diverse redenen geen gebruik van het reguliere systemen voor kinderopvang. Vrouwelijke vluchtelingen met een traumatisch verleden vertonen vaak scheidingsangst ten aanzien van hun kleine kinderen en willen hen in hun nabijheid houden. Vaak is het systeem onvoldoende gekend en vertrouwd. Een voor de hand liggende oplossing is dat tijdens vormingen voor vrouwelijke nieuwkomers in hetzelfde gebouw een kinderopvang wordt georganiseerd.

Het is niet de bedoeling om vrouwen af te zonderen. Uitwisselingen met en het betrekken van mannen is nodig om de versterking van de vrouwen verder te zetten in hun leefdoel. Afhankelijk van het thema kunnen partners, vaders, broers, mannen van verschillende instanties bij programma's betrokken worden om werkelijk tot een evolutie in de positie van de vrouwen te komen.

Indien vrouwelijke allochtonen goed begeleid worden en hun kansen en rechten leren gebruiken, hebben zij een geprivilegieerde kans tot integratie. Vrouwen zijn immers *de motor* van het integratieproces van hun gezin. **Investeren in vrouwen is investeren in de toekomst. Een specifieke emancipatorische aanpak is nodig als opstap naar de reguliere voorzieningen.**

Thema's

Het versterken van sleutelcompetenties

Sleutelcompetenties zijn sociale en persoonlijke houdingen, inzichten en vaardigheden die het individu in staat stellen om in verschillende contexten (thuis, buitenshuis, in vrije tijd en op de werkvloer) alledaagse, elementaire opdrachten, problemen en uitdagingen aan te pakken en tot een goed einde te brengen.

Hoewel sleutelcompetenties universele lopers zijn, is het evident dat de Belgische complexe maatschappij andere eisen stelt dan de samenleving van herkomst. Onze maatschappij vraagt een reeks houdingen, inzichten en vaardigheden die voor vele allochtone vrouwen nieuw zijn.

Bovendien zijn in verschillende herkomstlanden de ontplooiingskansen voor vrouwen veel beperkter dan voor mannen.

Door het versterken van de sleutelvaardigheden worden vrouwen sterker en zelfredzamer. Aan de hand van een laagdrempelige 'kapstok' die dicht staat bij de leefwereld van de vrouwen, wordt op een gestructureerde wijze impliciet en expliciet gewerkt aan het inzetten en versterken van deze sleutelvaardigheden.

Interculturele opvoeding

Allochtone ouders hebben vaak vragen en twijfels over de opvoeding van hun kinderen in de nieuwe samenleving. Veelal is het de moeder die in eerste instantie het leeuwendeel van de opvoeding op zich neemt.

Daar waar ze in het herkomstland beroep konden doen op familie, vrienden en bureaus die de moeders met raad en daad bijstonden, vinden zij in België vaak geen of weinig ondersteuning. Bovendien is door hun migratie naar een nieuwe complexe samenleving, de opvoedingstaak moeilijker is geworden. Het balanceren tussen het behoud van de eigen cultuur en het integreren van aspecten van de Belgische cultuur blijft een moeilijke oefening.

Gendergelijkwaardigheid

De Belgische maatschappij wil gelijke kansen voor vrouwen en mannen. Voor vrouwen van diverse origine is dit een nieuwe gegeven. Het verhogen van het inzicht in gendermechanismen en de vaardigheid om hiermee om te gaan zijn belangrijke objectieven. Genderinzicht is belangrijk in het emancipatieproces van de vrouw en eveneens erg belangrijk bij de opvoeding van de kinderen.

Bij gendertrainingen worden op één of andere manier tevens mannen uit het leefdomein van de vrouwen betrokken.

Verhogen van interculturele competenties van allochtone vrouwen en de Belgische bevolking

Respect voor en het omgaan met diversiteit is een belangrijke uitdaging in de interculturele samenleving zowel voor de immigranten als de ontvangende maatschappij.

Ten aanzien van deze diversiteit werken we aan openheid en wederzijds respect.

In YWCA-Mwasi nemen allochtone vrouwen een actieve rol op door het leiden van sensibiliserende activiteiten in organisaties en scholen.

De werking van YWCA-Mwasi is gestart in 1992 en heeft al voldoende bewijzen geleverd dat juist door het 'empowermentprogramma', onze integrale aanpak en het werken rond diversiteit veel allochtone vrouwen begeleid zijn in hun integratieproces en hun weg hebben gevonden in de Belgische samenleving.

Wij vragen dan ook aan beleidsverantwoordelijken deze meerwaarde te erkennen en te vertalen in een concreet engagement. Met andere woorden de nodige middelen te voorzien die dit 'empowermentprogramma' mogelijk maakt.

Contact:

Gart Goorden, Coördinator YWCA-Antwerpen-vzw

contact: Paleisstraat 39 - 2018 Antwerpen - tel03/238.16.93 - gart.goorden@ywca.be - www.ywca.be/antwerpen

GETUIGENIS || SARA S'JEGERS & DINY VAN BEYLEN (FC POPPESNOR)

FC Poppesnor - ofwel Feministisch Café Poppesnor - is een initiatief dat slechts een paar maanden geleden in Antwerpen het levenslicht zag. Wij organiseren maandelijks een discussie- of informatieavond over een bepaald thema bekeken vanuit feministische invalshoek. Soms is het een workshop, soms een soort van lezing, maar dan één waar er *meer* dan bij doorsnee lezingen plaats is voor vragen en interactie en voor een informele cafédiscussie achteraf.

Het feministisch café is opgericht door een aantal jonge vrouwen, vanuit een nood en verlangen aan een ontmoetingsplaats voor mensen die met feminisme bezig zijn. Een plaats waar inhoudelijk nagedacht kan worden over thema's die voor ons belangrijk zijn, en van waaruit nieuwe samenwerkingsverbanden kunnen ontstaan. Volgens ons bestaat er ook nood aan meer informatie over feminisme en de vrouwenbeweging, waar veel te vaak van beweerd wordt dat ze op sterven na dood zijn. Hoewel het woord 'feminisme' taboe is voor heel veel mensen, willen wij die term juist heel expliciet en bewust in de mond nemen en het als politieke strijd en denkgoed terug op de agenda plaatsen.

Feminisme is voor ons zowel theorie als praktijk. Deze koppeling is noodzakelijk willen we een hedendaags en actueel feminisme bekomen. Volgens ons is feminisme een broodnodig instrument, net omdat het zich altijd heeft gebogen over machtsverhoudingen en altijd gestreefd heeft naar de gelijkwaardige behandeling van alle mensen. Ik zeg *alle* mensen, omdat feminisme volgens ons niet alleen de machtsrelaties tussen mannen en vrouwen moet onderzoeken en aan de kaak stellen, maar ook allerlei andere machtsrelaties en -misbruiken moet 'op-snorren' en belichten. In een tijd van verrechtsing en sociale uitsluiting op heel wat terreinen is het (voor ons) dan ook belangrijk om te kijken hoe ook vrouwen en mannen die zich *niet* persé feministisch noemen, omgaan met bepaalde vormen van onderdrukking en uitsluiting. De lessen uit de feministische beweging kunnen dan ook van pas komen bij het analyseren van die onderdrukking en uitsluiting.

Het is duidelijk dat we in een klimaat van verrechtsing leven. Dat betekent volgens ons dat er een gevaar bestaat dat moeizaam verworven rechten teruggeschroeft worden. "De rijken worden rijker, de armen worden armer" klinkt misschien cliché, maar is anno 2004 meer dan ooit van toepassing. Het is typerend dat bepaalde groepen (zoals vrouwen of 'allochtonen') steeds weer systematisch uit de boot vallen in een rechtser wordende maatschappij. Het stilletjes wegwijnen van de Dienst Emancipatie van Antwerpen lijkt daar een treffend voorbeeld van. We denken dat een Dienst Emancipatie en een Emancipatiebeleid in zijn geheel een beslissende invloed kan hebben op het leven in een stad waar discriminatie, seksisme, racisme, uitsluiting meer dan ooit aan de orde van de dag zijn. Gelijke kansen mogen dan al bestaan op papier: in de praktijk is er nog enorm veel werk. Het is net *daar* dat een Emancipatiebeleid en in het bijzonder een Dienst Emancipatie een centrale rol te vervullen heeft.

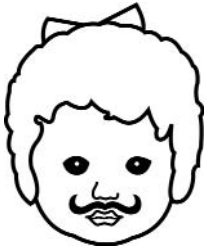
Wij zouden willen beklemtonen dat 'gelijke kansen' hebben niet meteen betekent dat je ook in de gelegenheid bent om die te grijpen. In die zin vinden we de term 'gelijke kansen' erg misleidend. Niet enkel een structurele achterstelling (zoals armoede), maar ook een impliciete of expliciete mentaliteit van seksisme en racisme liggen vaak aan de basis van het feit dat iemand bijvoorbeeld telkens weer naast een job grijpt. Zolang er ook maar een restje seksisme of racisme in de geesten van de mensen blijft rondwaren, is een doorgedreven Emancipatiebeleid nodig. Toch zien we dat de bezigheden en dus ook het potentieel van de Dienst Emancipatie worden afgezwakt tot op nul.

Vaak wordt gezegd (en dit is eigenlijk al *decennia* lang aan de gang) dat feminisme, een vrouwenbeweging of een emancipatiebeleid "niet meer nodig" zijn, omdat "alles toch al bereikt" is. De claim dat een Emancipatiebeleid niet meer nodig is, is volgens ons danig overroepen. Je hoeft maar rond te kijken op straat om te zien dat mannen en vrouwen nog steeds niet op gelijke voet door het leven gaan. Bovendien hebben wij door het opstarten van het feministisch café gemerkt dat er nog heel wat mensen de nood van feminisme en een vrouwenbeweging blijven inzien. Sterker nog, we merken dat er een heleboel *jonge* mensen zijn die zich *actief* met feminisme bezighouden.

Die vrouwenbeweging of dat feminisme ziet er weliswaar anders uit dan in de jaren zeventig, net zoals een emancipatiebeleid met haar tijd mee zou moeten gaan. Maar dat de tijden veranderen, betekent niet - in tegenstelling tot wat velen schijnen te denken - dat er ook op alle vlakken 'voortuitgang' is. Voor de positie van vrouwen zouden wij op sommige vlakken dan ook het tegendeel beweren.

We geloven dat de term feminisme dan ook haar subversieve karakter behouden heeft - feminisme blijft "een vies woord" - net omdat haar eisen de heersende norm blijven uitdagen. Wij, van Feministisch Café Poppesnor, zouden willen vragen aan de

mensen die verantwoordelijk zijn voor het uittekenen van het Emancipatiebeleid van Antwerpen, om niet te zwichten voor sommige van die heersende normen. Een degelijk emancipatiebeleid moet zich volgens ons richten op vrouwen, en moet aandacht hebben voor alle situaties waar die vrouwen in verkeren: zijn het witte vrouwen? zwarte vrouwen? islamitische vrouwen? lesbische vrouwen? arme, blinde, jonge of oude vrouwen? enz. Vrouwen worden geconfronteerd met seksisme, racisme, economische en sociale uitsluiting. Die wantoestanden *bestaan*, nog *steeds*, *ook* in Antwerpen. En die problemen vragen oplossingen, vanuit een duidelijk uitgetekend beleid, in samenspraak met het middenveld.

Wat is FC Poppesnor?

Wat? Het feministisch café is geen letterlijk café of kroeg, maar staat voor een maandelijkse info/discussie-avond rond een feministisch thema.

Waarom? In navolging van de reeds bestaande feministische kafees in Nederland, besloot FC Poppesnor een soortgelijk initiatief op te starten in Antwerpen, waar op dit vlak weinig tot geen aanbod is.

Feminisme is voor FC Poppesnor een hedendaags(e) begrip en praktijk. Het buigt zich niet enkel over strikte gender-relaties, maar wil ook andere machtsstructuren en actuele situaties in de wereld in vraag stellen.

De naam **FC Poppesnor** komt van (*FC*) 'feministisch café' en (*Poppesnor* - zie Van Dale!) 'onderzoekende geest'. Onze mascotte heeft zowel iets vrouwelijks (een pop wordt met vrouwen en meisjes geassocieerd) als iets mannelijks (een snor wordt gezien als iets typisch mannelijk). Op die manier combineren we niet alleen op speelse wijze die mannelijke en vrouwelijke elementen, maar we stellen de strikte afbakening van het mannelijke en het vrouwelijke in vraag. Waarom zou een pop geen snor hebben?

Voor wie? Het feministisch café is er voor iedereen met een grote of kleine interesse in feminisme, voor iedereen die gelooft in gelijke kansen voor iedereen, voor iedereen die nieuwsgierig is in wat wij doen...

Door wie? Het feministisch café draait volledig op vrijwilligers en wordt momenteel financieel gesteund door de Nederlandse organisatie Mama Cash (www.mamacash.nl).

Meer informatie over het hoe, wat en waarom van het feministisch café kan u nalezen in de speech die we deden op de openingsavond van FC Poppesnor op 14/04.

zie: www.feminisme.be/fcoppesnor

Contact

algemeen: fcoppesnor@tiscali.be

Sara S'Jegers, 0498/63.87.73

Diny Van Beylen, 03/213.35.33